

V E L D G I D S W E I D E V O G E L B E S C H E R M I N G

COLOFON

De veldgids 'Weidevogelbescherming' is gemaakt voor vrijwilliger én boer.

Samenstelling: **Hanneke Jansen, Aad van Paassen**

Fotografie: **Erwin Booij, Bert Dijkstra, Roeleke de Gier-Zwiers, Jan van der Geld, Astrid Kant, A. Liosi, Jan Nagel, Foto Natura (J. van Arkel, D. Ellinger, O. Moedt, W.H. Klomp, P.P. de Nooijer, G.F.J. Tik), Aad van Paassen, Jan Stronks, Astrid Kant**

Illustraties:

- Vogelgedrag: **Tom Piek**
- Predatiebeelden: **Wim van Overbeeke**

Vormgeving: **Studio Hans Lemmens**

Druk: **PlantijnCasparie Breda**

Uitgave: **Landschapsbeheer Nederland, 2003**

Financiering: **Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij in het kader van het project Weidevogels en de Nationale Postcode Loterij**

Het project Weidevogels heeft ten doel een bijdrage te leveren aan het behoud van weidevogelpopulaties door verliezen aan legsels en jongen van weidevogels als gevolg van landbouwactiviteiten zoveel mogelijk te beperken. In het project werken samen Landschapsbeheer Nederland, LTO Nederland/BoerenNatuur, de Bond van Friesche Vogelbeschermingswachten, Vanellus vanellus, Vogelbescherming Nederland en het Centrum voor Landbouw en Milieu. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van LNV en de provincies.

Jaarplan Weidevogelbescherming en Start landbouwactiviteiten

Observeren

Vogelsoorten

Grutto | Kievit | Scholekster | Tureluur | Wulp

Bontbekplevier | Fazant | Gele kwikstaart | Graspieper | Kemphaan | Kleine plevier | Kluut | Krakeend | Kuifeend | Meerkoet

Patrijs | Slobeend | Veldleeuwerik | Visdief | Waterhoen | Watersnip | Wilde eend | Wintertaling | Zomertaling | Zwarte stern

Markeermiddelen

Bescherming nesten

Bescherming kuikens

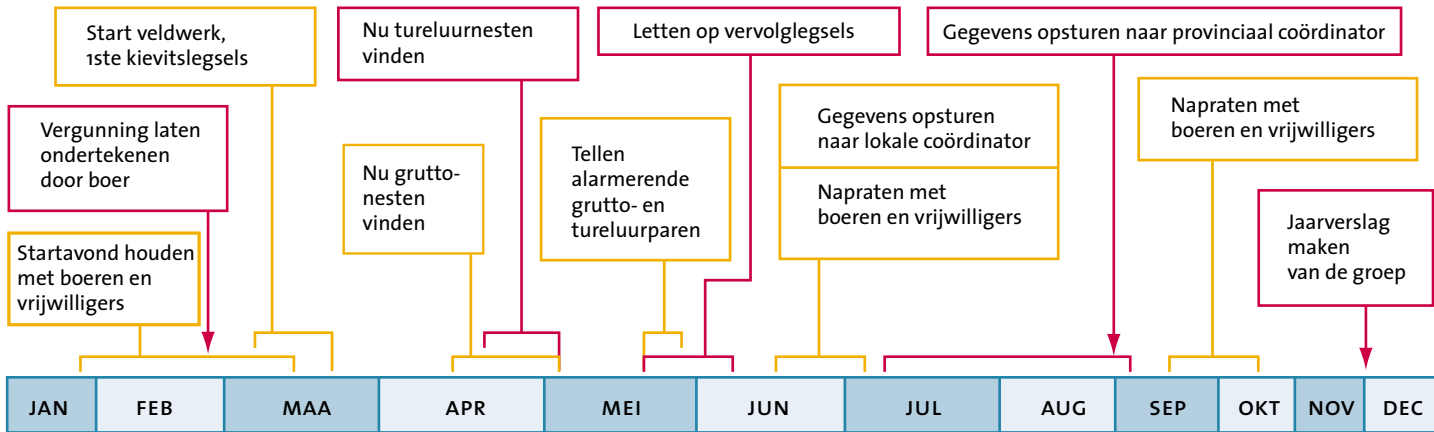
Overleg en registratie

Lotgevallen legsels

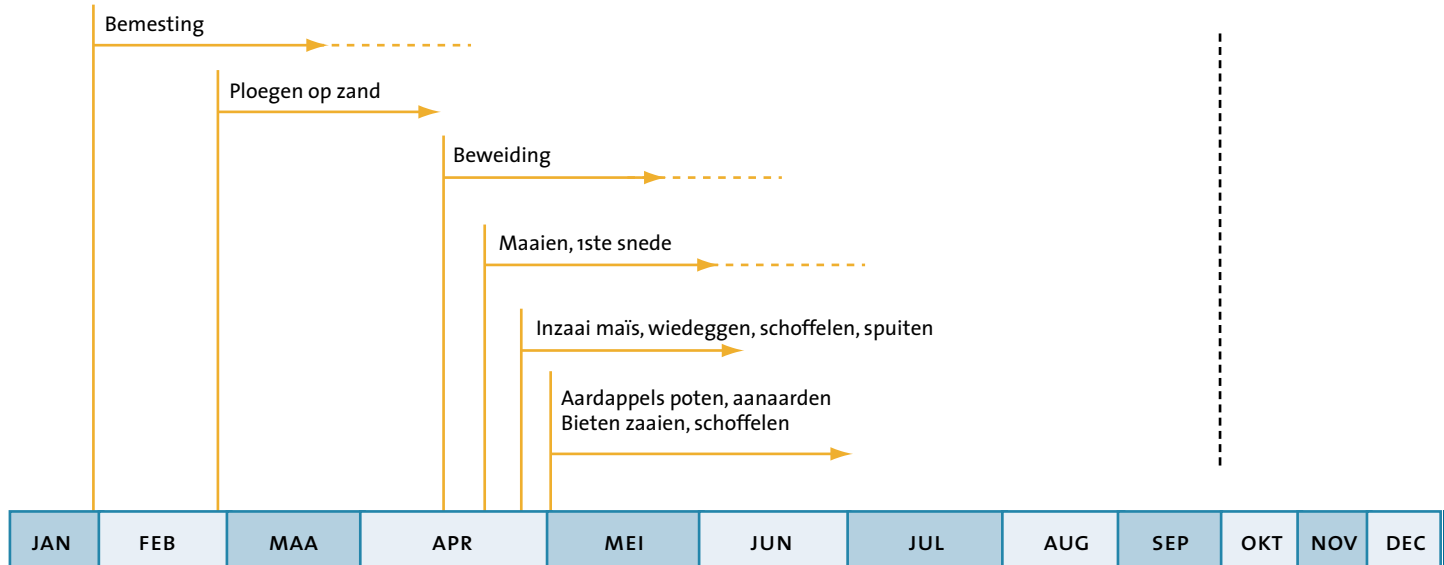
Schema | Uitkomstresultaat | Predatiebeelden

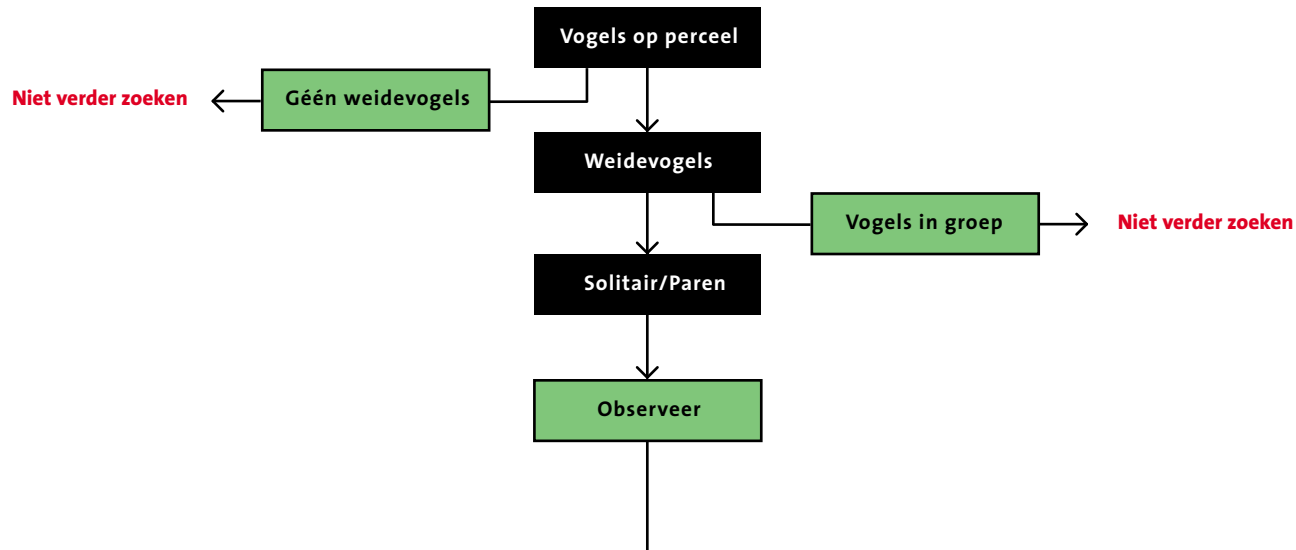
Weidevogelbeheer

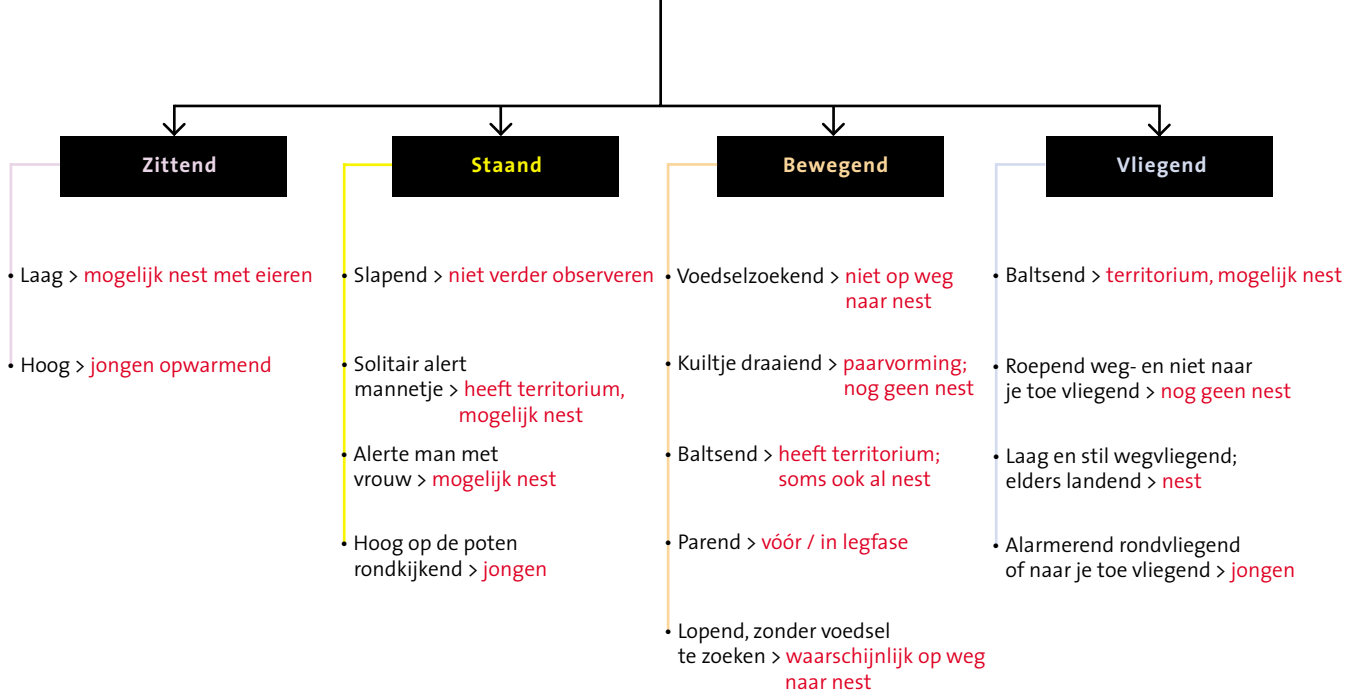
Beheerovereenkomsten

Start landbouwactiviteiten

Mannetje

Vrouwtje

Nestplek

Close-up ei

Nest met eieren

Uitgekomen nest

- Broedtijd** Eind maart – juni
- Broedduur** 24 – 25 dagen
- Aantal eieren** Gewoonlijk 4 eieren
- Gem. afmet. ei** 54,7 × 37,3 mm
- Kenmerken nest** Ondiep kuiltje met fijn plantenmateriaal gevoerd
- Nestbiotoop** In grasland vaak op plekken met wat langer gras, soms op bouwland
- Opmerkingen** Vogel buigt de toppen van het gras rond het nest om, zodat er vaak een soort gat in de vegetatie zit. Vogel blijft aan het eind van de broedperiode soms (in stress) op het nest zitten: niet van het nest jagen maar gewoon verder lopen

LET OP HET GEDRAG!

T = vogel heeft territorium (broedgebied), mogelijk nest **N** = vogel heeft nest **J** = vogel heeft jongen **O** = overig gedrag, dus niet duidend op nest of jongen

T

Baltsvlucht en 'vleugel hoog' signaal

N

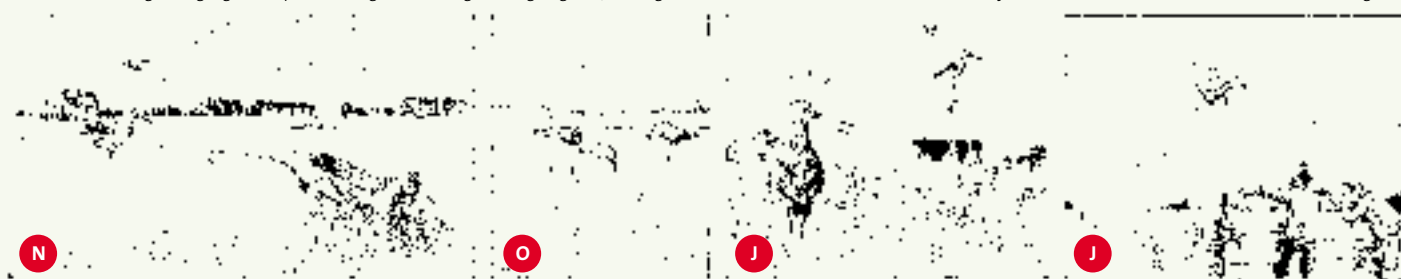
Op nest, vaak geheel onder gras

N

Wegvliegend (zonder geluid,

eerst dichtbij landend,

daarna verder vliegend

N

Teruglopend naar nest

O

Voedselzoekend slapend

J

Alert rondkijkend naar gevaar

J

Roepend naar je toe en boven je vliegend

Kievit

Mannetje

Vrouwtje

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

Uitgekomen nest

Broedtijd Half maart – juli

Broedduur 26 – 28 dagen

Aantal eieren Gewoonlijk 4 eieren

Gem. afmet. ei 47,1 × 33,7 mm

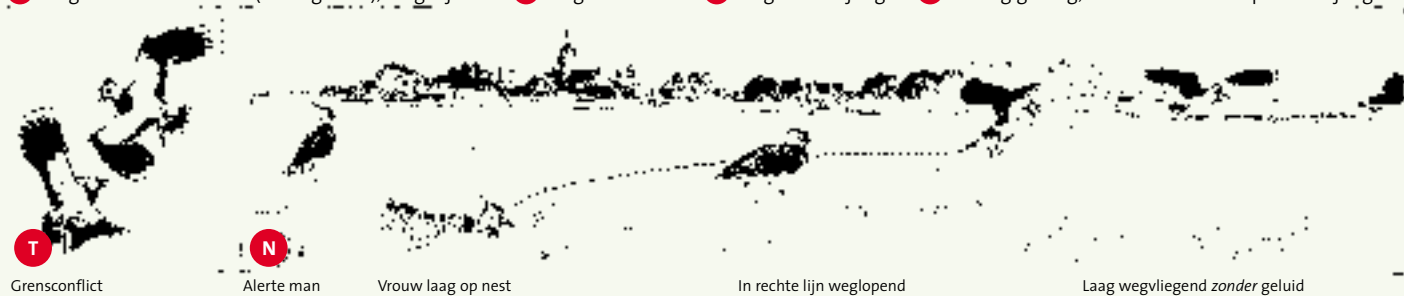
Kenmerken nest Ondiep kuiltje, bekleed met strootjes e.d.

Nestbiotoop In grasland vaak op plek met weinig of geen gras, o.a. langs greppels. Ook veel op bouwland (vooral op maïspan)

Opmerkingen Let bij het zoeken van het nest niet alleen op het alarmerende mannetje maar juist ook op het weglopende en daarna vaak laag en in een rechte lijn wegvliegende vrouwtje. Let in grasland ook op sporen van en naar het nest

LET OP HET GEDRAG!

T = vogel heeft territorium (broedgebied), mogelijk nest **N** = vogel heeft nest **J** = vogel heeft jongen **O** = overig gedrag, dus niet duidend op nest of jongen

Scholekster

Scholekster (man en vrouw hetzelfde)

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

Uitgekomen nest

Broedtijd Half april – juli

Broedduur 25 – 27 dagen

Aantal eieren Gewoonlijk 3, vaak ook 4 eieren

Gem. afmet. ei 57,0 × 40,0 mm

Kenmerken nest Ondiep kuiltje, al dan niet bekleed met strootjes e.d.

Nestbiotoop Nest op grasland op een kalere plek. Ook veel op bouwland

Opmerkingen Vogel op nest goed te zien, niet verscholen. Doet ter afleiding soms aan schijnbroeden.

Let op stiekem wegrennende vogel en in grasland op sporen van en naar het nest!

LET OP HET GEDRAG!

T = vogel heeft territorium (broedgebied), mogelijk nest **N** = vogel heeft nest **J** = vogel heeft jongen **O** = overig gedrag, dus niet duidend op nest of jongen

O

'Scholekstersoos'

O

Voedselzoekend paar

N

Op nest

N

Teruglopend

N

Afleidingsgedrag, imponeergedrag

J

Fel alarmerend rondvliegend

Tureluur

Tureluur

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

Uitgekomen nest

- Broedtijd** Half april – juni
- Broedduur** 22 – 25 dagen
- Aantal eieren** Gewoonlijk 4 eieren
- Gem. afmet. ei** 45,3 × 31,6 mm
- Kenmerken nest** Goed verborgen kuiltje in gras. Bekleed met fijn plantenmateriaal
- Nestbiotoop** Hoofdzakelijk op grasland
- Opmerkingen** De vogel 'vlecht' de grashalmen over het nest als een soort tentje. In half lang gras is dat vaak nog net te zien. Nest vaak in directe nabijheid van kievit, soms ook grutto

LET OP HET GEDRAG!

T = vogel heeft territorium (broedgebied), mogelijk nest **N** = vogel heeft nest **J** = vogel heeft jongen **O** = overig gedrag, dus niet duidend op nest of jongen

T

Man met trillende vleugels achter vrouw aan lopend (nog geen nest)

N

Opvliegend (zonder geluid)

N

Ja knikkend op paal of slootkant

N

Vaak met korte roep terugvliegend en sluipend

J

Continu roepend paartje

O

'Wezelalarm'

Wulp

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

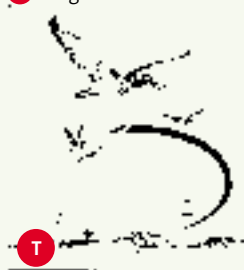

Uitgekomen nest

- Broedtijd** Eind maart – juni
Broedduur 27 – 29 dagen
Aantal eieren Gewoonlijk 4 eieren
Gem. afmet. ei 67,6 × 47,9 mm
Kenmerken nest Groot, vrij open nest
Nestbiotoop Vooral op grasland op zandgronden
Opmerkingen Jodelende baltsroep van het mannetje is karakteristiek en vérdragend. Plaats van nest lastig te ontdekken; vogel vliegt óf heel vroeg op óf blijft lang op nest zitten

LET OP HET GEDRAG!

T = vogel heeft territorium (broedgebied), mogelijk nest **N** = vogel heeft nest **J** = vogel heeft jongen **O** = overig gedrag, dus niet duidend op nest of jongen

T

Man in baltsvlucht

N

Alerte man

N

Op nest

Zonder geluid wegløpend

en wegvliend

N

Teruglopend

J

Luid alarmerend rondvliend

Bontbekplevier

Bontbekplevier

Nest met eieren

Close-up ei

Broedtijd	Half april – juli
Broedduur	24 – 25 dagen
Aantal eieren	4 eieren
Gem. afmet. ei	35,8 × 25,9 mm
Kenmerken nest	Open nestkuiltje, vaak met wat steentjes of schelpjes
Nestbiotoop	Langs de kust en op grootschalige bouwland-percelen
Opmerkingen	Als je in de buurt van het nest komt begint het vrouwtje te alarmeren, vogel moeilijk zichtbaar. Alarmeert echter soms al op meer dan 100 meter van het nest

Fazant

Fazant, haan

Nest met eieren

Close-up ei

Broedtijd	April - mei
Broedduur	22 – 27 dagen
Aantal eieren	6 – 16 eieren
Gem. afmet. ei	45,9 × 36,0 mm
Kenmerken nest	Kuil bekleed met gras
Nestbiotoop	In hoog gras of ruige vegetatie
Opmerkingen	Nest moeilijk te vinden. Eén haan heeft meerdere hennen

Gele kwikstaart

Gele kwikstaart

Close-up ei

Nest met jongen

Broedtijd Mei - juni

Broedduur 12 – 14 dagen, jongen
blijven nog 10 – 14 dagen
in nest

Aantal eieren 5 – 6 eieren

Gem. afmet. ei 19,0 × 14,1 mm

Kenmerken nest Goed verborgen grondnest
van halmen en wortels

Nestbiotoop Akkers en weilanden,
vochtige graslanden en
heidevelden

Opmerkingen Wipt met staart. Gebruikt
paaltjes en hoog gewas
als uitkijkpost. Let op het
kenmerkende geluid; je
hoort ze vaak eerder dan
je ze ziet. Let voor het
vinden van het nest op
voerende ouders!

Graspieper

Graspieper

Nest met eieren

Close-up ei

Nest met jongen

Voedselbrengend

Broedtijd Midden april – juni, 2 tot 3 legfels gebruikelijk

Broedduur 13 – 14 dagen, jongen blijven nog 10 – 14 dagen in nest

Aantal eieren 4 – 5 eieren, soms 6 of 7

Gem. afmet. ei 19,8 × 14,6 mm

Kenmerken nest Goed verborgen. Kommetje van droog gras, bekleed met haren, soms klein spoortje naar het nest

Nestbiotoop Open terrein: kwelders, grasland, bouwland en vochtige heidevelden

Opmerkingen Kenmerkende baltsvlucht van mannetje, komt als parachute zingend naar beneden zakken. Let voor het vinden van het nest vooral op voerende ouders!

Kemphaan

Kemphaan

Kemphen

Close-up ei

- Broedtijd** Eind april – juni
- Broedduur** 21 – 23 dagen
- Aantal eieren** Gewoonlijk 4 eieren
- Gem. afmet. ei** 43,9 × 30,7 mm
- Kenmerken nest** Kuiltje in de grond tussen vegetatie, bekleed met dor gras
- Nestbiotoop** Op vochtig grasland met gevarieerde plantengroei en gemaaid rietland
- Opmerkingen** Op baltsplaatsen zijn de vogels goed te zien. Dit is géén indicatie voor het aanwezig zijn van nesten! Tijdens broeden trekt de vogel grashalmen om zich heen, als een tentje

Kleine plevier

Kleine plevier

Nestplek

Nest met eieren

- Broedtijd** Eind april tot en met juli
- Broedduur** 22 – 28 dagen
- Aantal eieren** Meestal 4, zelden 3
- Gem. afmet. ei** 29,8 × 22,1 mm
- Kenmerken nest** Op kale grond of tussen gras, al dan niet bekleed met plantenmateriaal, kleine steentjes of schelpen
- Nestbiotoop** Bouwland in kustgebied en langs IJsselmeer, ook op opgespoten terreinen en zandlocaties
- Opmerkingen** Als je in de buurt van het nest komt begint het vrouwtje te alarmeren. Vogel moeilijk zichtbaar

Kluut

Kluut

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** Eind april – juli
- Broedduur** 22 – 26 dagen
- Aantal eieren** Gewoonlijk 4 eieren
- Gem. afmet. ei** 50,6 × 35,1 mm
- Kenmerken nest** Kuiltje, op kale grond belegd met wat schelpen, in grasland met droge plantendelen
- Nestbiotoop** Koloniebroeder op drassig grasland, op bouwland bij groot open water en op drooggevallene oevers

Krakeend

Man

Vrouw

Close-up ei

- Broedtijd** April – juni
- Broedduur** Ongeveer 27 dagen
- Aantal eieren** 6 – 13 eieren
- Gem. afmet. ei** 54,3 × 39,1 mm
- Kenmerken nest** Nest met veel dons in dichte vegetatie bij water
- Nestbiotoop** Grasland (vaak in een wat ruige slootkant)
- Opmerkingen** Eieren vrijwel gelijk aan die van slobbeend

Kuifeend

Man

Vrouw

Close-up ei

Nest met eieren

Broedtijd Mei – juni

Broedduur 23 – 26 dagen

Aantal eieren 5 – 12 eieren

Gem. afmet. ei 58,3 × 40,8 mm

Kenmerken nest Ondiep kuiltje tussen vegetatie

Nestbiotoop Meestal diep in de slootkant, vlakbij de waterlijn, soms in het grasland op afstand van de slootkant

Opmerkingen Vliegt bij verstoring op met schorre roep

Meerkoet

Meerkoet

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** April – juli
- Broedduur** 2 weken
- Aantal eieren** 5 – 8 eieren
- Gem. afmet. ei** 52,6 × 36,2 mm
- Kenmerken nest** Open nest op berg van grof plantenmateriaal of afval
- Nestbiotoop** Nest in ondiep water of in de slootkant. Een enkele keer in het grasland
- Opmerkingen** Meerdere legsels per jaar

Patrijs

Patrijs

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** Maart – half augustus
- Broedduur** 23 –25 dagen
- Aantal eieren** 8 tot 20 eieren
- Gem. afmet. ei** 36,5 × 27,3 mm
- Kenmerken nest** Kuiltje in de grond, goed verborgen in vegetatie
- Nestbiotoop** Vaak in randen en ruigten (o.a. distels), bouwland, grasland, heide en duinen
- Opmerkingen** Het mannetje houdt in de buurt van het nest de wacht

Slobeend

Man

Vrouw

Close-up ei

Nest met eieren

Wachtend mannetje in sloot

- Broedtijd** April – juni
- Broedduur** 23 – 26 dagen
- Aantal eieren** 6 – 10 eieren, soms tot 14
- Gem. afmet. ei** 52,0 × 37,2 mm
- Kenmerken nest** Kleine holte, bekleed met gras en gevoerd met een beetje roestbruin dons en donkerbruine veertjes
- Nestbiotoop** In grasland (meestal niet nabij de slootkant)
- Opmerkingen** Bij verstoring vaak uitwerpselen over eieren. Indicatie broedgeval is wakend mannetje in sloot. Rondvliegend, alarmerend mannetje duidt ook op nest. Zoek geen nest voordat de vogel vast broedt, een incompleet legsel wordt meestal verlaten!

Veldleeuwerik

Veldleeuwerik

Nest met eieren

Close-up ei

Nest met jongen

Broedtijd Eind maart – juni, 2 tot 3 legfels gebruikelijk

Broedduur 12 – 14 dagen, jongen blijven nog 10 – 14 dagen in nest

Aantal eieren 3 – 4 eieren, soms 5

Gem. afmet. ei 23,8 × 17,1 mm

Kenmerken nest Goed verborgen nest; ondiepe, slordige kom van gras

Nestbiotoop Open gebieden; grasland, akkers, heidevelden, kwelders en duinen

Opmerkingen Kenmerkende baltsvlucht. Zingt meestal hoog in de lucht (ook klimmend, zwevend en dalend) soms vanaf de grond. Let vooral op voerende ouders!

Visdief

Visdief

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** Begin mei – augustus, soms 2 legfels
- Broedduur** 20 – 23 dagen
- Aantal eieren** 2 – 3 eieren, zelden 4
- Gem. afmet. ei** 41,3 × 30,5 mm
- Kenmerken nest** Open nestkuil
- Nestbiotoop** Op kale grond of tussen schaarse vegetatie, ook wel op grasland
- Opmerkingen** Verdedigen hun nest fel

Waterhoen

Waterhoen

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

Broedtijd	April – juli
Broedduur	2 weken
Aantal eieren	5 – 12 eieren
Gem. afmet. ei	44,5 × 31,4 mm
Kenmerken nest	Goedverborgen en napvormig, soms met kap door geknikte biezen
Nestbiotoop	In slootkant of in slootvegetatie
Opmerkingen	Meerdere legsels per jaar

Watersnip

Watersnip

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** Eind maart – eind juli
- Broedduur** 19 – 21 dagen
- Aantal eieren** Gewoonlijk 4 eieren
- Gem. afmet. ei** 39,3 × 28,6 mm
- Kenmerken nest** Kuiltje in pol vegetatie nabij water, bekleed met wat droge grassprietjes
- Nestbiotoop** Vochtig en gevarieerd grasland of open rietland
- Opmerkingen** Kenmerkende baltsvlucht met blatend geluid. Kloktikkend geluid vanaf paaltje als er een nest is. Niet territoriale vogels ‘verdwijnen aan de horizon’ na het opvliegen

Wilde eend

Man

Vrouw

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** Maart – juni
- Broedduur** 23 – 24 dagen
- Aantal eieren** Meestal 6 – 12
- Gem. afmet. ei** 57,2 × 41,0 mm
- Kenmerken nest** Komvormig uit plantendelen opgebouwd en bekleed met fijn gras en vaak veel dons
- Nestbiotoop** Grasland (vaak in slootkant), soms op bouwland
- Opmerkingen** Tijdens de leg zijn de eieren afgedekt met gras of ander plantmateriaal. Tijdens het broeden worden de eieren bij het verlaten van het nest bedekt met dons. Niet indien opgejaagd! Eieren dan toedekken met het oog op predatie

Wintertaling

Man

Vrouw

Close-up ei

- Broedtijd** Mei – juli
- Broedduur** 23 – 25 dagen
- Aantal eieren** 8 – 10 eieren
- Gem. afmet. ei** 45,5 × 33,5 mm
- Kenmerken nest** Nest met dons
- Nestbiotoop** In de buurt van ondiep water met dichte oeverbegroeiing
- Opmerkingen** Eieren kleiner dan die van de wilde eend

Zomertaling

Man

Vrouw

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** Eind april – juni
- Broedduur** 22 – 24 dagen
- Aantal eieren** 7 – 12 eieren
- Gem. afmet. ei** 45,3 × 33,2 mm
- Kenmerken nest** Goed verborgen, ondiep kuiltje gevoerd met donkerbruin, witgespikkeld dons met witte toppen
- Nestbiotoop** Oeverzone en op grasland
- Opmerkingen** Mannetje maakt ratelend geluid om vrouwtje te alarmeren. Indicatie broedgeval is wachtend mannetje in sloot. Zoek geen nest voordat de vogel vast broedt, een incompleet legsel wordt meestal verlaten! Eieren kleiner dan die van de wilde eend

Zwarte stern

Zwarte stern

Nestplek

Nest met eieren

Close-up ei

- Broedtijd** Mei – juli
- Broedduur** 14 – 17 dagen
- Aantal eieren** Meestal 3 eieren
- Gem. afmet. ei** 34,8 × 25,2 mm
- Kenmerken nest** Nest op drijvende waterplanten (vooral krabbescheer) in verlandingszone van sloten en op speciaal gemaakte nestvlotjes. Zelden op het land
- Nestbiotoop** Bij ondiep zoet of brak water met rijke begroeiing van oever en waterplanten
- Opmerkingen** Vermijd percelen langs sloten waarin nesten met jongen aanwezig zijn!

MARKEERMIDDELEN

Bij het gebruik van markeermiddelen zijn tussen boer en vrijwilliger twee afspraken van belang:

- 1) Welke markeermiddelen gebruiken we en hoe gaan we die plaatsen t.o.v. het nest?
- 2) Wie haalt de markeermiddelen weg (nest weg of uit, dan stok weg en resultaat registreren)?

Er zijn verschillende soorten markeermiddelen in gebruik:

- Deels geschilde takken
- Dunne twijgen
- Bamboestokken
- Korte latten
- Wasknijpers of touwtjes aan prikkeldraad
- Etc

De bamboestokken verdienen de voorkeur.

Veel verschil zit er niet tussen maar het markeermiddel mag natuurlijk niet te opvallend zijn. Vrijwilligers voorzien de markeermiddelen soms van een witte of meerkleurige punt om ze voor de boer en/of loonwerker beter zichtbaar te maken. Dat werkt, maar bij tegen de zon in kijken is een goed geheugen (m.b.t. de locatie van de stok) of een nauwkeurige kaart een goed extra hulpmiddel.

Tevens voorzien vrijwilligers merkstokken vaak van een nummer om er zeker van te zijn met welk nest te doen te hebben. Dat kan door met een watervaste stift een nummer op de merkstok te schrijven, op een strip laag op de stok, op een kort latje dat vlak achter de merkstok staat etc. Vooral op percelen met veel nesten kan dit zinvol zijn.

Plaats op grasland de stokken evenwijdig aan de greppel en in de maairichting

Gebruik zonodig een kort latje voor het nummeren

Of een onopvallend plastic stripje

Plaats op akkerland de stokken in de rijrichting van de tractor

Plaats de stokken 1 à 2 meter voor en na het nest

Plaats de nestbeschermmer circa 25 cm boven de grond

Afrasteren met schrikdraad kan ook, indien het om melkvee gaat dat aan schrikdraad gewend is

Maai ruim om de nesten heen

Grote pollen gras laten staan bevordert het uitkomst-resultaat

Maak de pollen dus niet te klein

Verwijder na het schudden zonodig gemaaid gras van het nest

Op akkerland

Leg de nesten zonodig op een rij

Werk om de nesten heen

Verplaats nesten zonodig

Gebruik bij het meermalig verplaatsen van een nest een dakpan

Of een bakje o.i.d.

Rij om de nesten heen of til de apparatuur even op

BESCHERMING KUIKENS

Zet zonodig 24 uur van tevoren stokken met plastic zak in het te maaien perceel

Begin met maaien zover mogelijk bij vogels met jongen vandaan, maai zonodig van binnen naar buiten, maar let vooral goed op

Zet pullen over de sloot of plaats ze tijdelijk in een emmer

Een vluchtheuvel biedt een uitwijkplaats voor de pullen met aan weerszijde gemaaid gras

Weidevogels hebben een mozaïek in graslandgebruik nodig: voldoende spreiding in vroeg en laat in gebruik genomen percelen

Spaar ook op akkerland jonge weidevogels bij werkzaamheden

Zorg voor overleg tussen boer en vrijwilliger(s) over het verloop van het seizoen en de planning van werkzaamheden

Hou de lotgevallen van legsels bij in het veldboekje

Meld het de boer als er iets is, bijvoorbeeld een koe in de sloot

Hou de plattegrond en het overzicht van aanwezige legsels goed bij

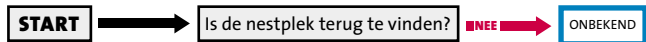

Verwerk de gegevens in het computerprogramma voor weidevogellegsels

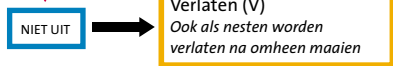
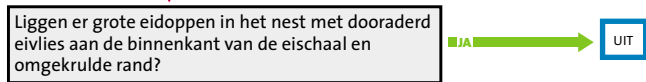
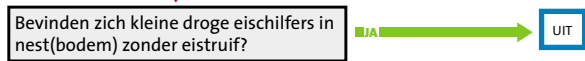

Kom kort na en aan het begin van elk seizoen met alle boeren en vrijwilligers bij elkaar om bij te praten en afspraken te maken (KAN DIT NIET KORTER?)

OVERLEG EN REGISTRATIE

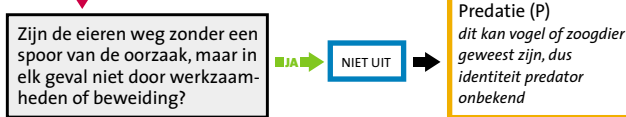

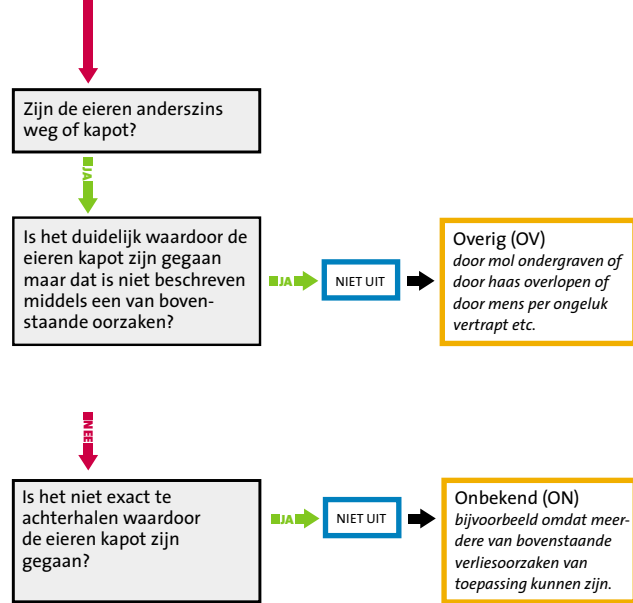
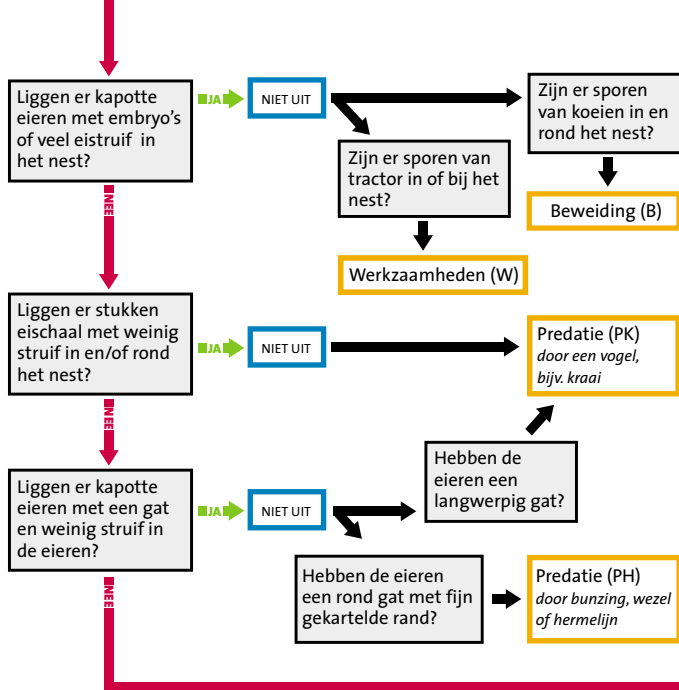
■ NEE → ONBEKEND

LOTGEVALLEN LEGSELS

UITKOMSTRESULTAAT: ■ VERLIESOORZAAK: ■

Onbekend

uit of niet uit is niet vast te stellen

Uit

Zoek tussen en onder het nestmateriaal naar kleine eischilfers, ook als er nog 1 of 2 koude eieren in het nest liggen

Kleine eischilfers in nestkom

kievit, scholekster, wulp

grutto, tureluur, eenden

Eischaal aan de rand vaak weg.
Daardoor vliezen goed zichtbaar

Geen struif in ei,
wel eischilfers tussen
nestmateriaal

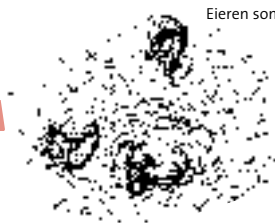
Vliezen ogen wit en krullen
vaak naar binnen

Grote
doppen
in nest

Niet uit

Beweiding

Eieren kapot met eistruif in nest

Nestmateriaal plakt door eistruif aan elkaar

Eieren soms buiten het nest

Afgevreten en/of vertrapt gras

Verlaten

Eieren koud en vaak nat

Predatie

Gras groeit tussen de eieren door en er overheen

Nest met kapotte eieren (zie volgende pagina's)

leeg nest zonder restanten of sporen

Werkzaamheden

Eiresten en soms eistruif in voormalig nest (hier: tractor)

Eieren in nest, vaak platgedrukt met scherpe breukranden

Vaak ook herkenbare tractorsporen bij het nest (hier: maaien)

Overig

Duidelijke oorzaak maar niet predatie, werkzaamheden, beweiding of verlaten

Hier: door mol ondergraven nest

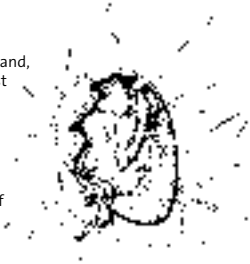
Onbekend

Niet te bepalen welke oorzaak

PREDATIE DOOR VOGEL

Vaak zomaar in het land,
soms in of naast nest

Vaak nog wat struif
in ei en in nest

Groot, vaak
onregelmatig
gat of geheel
kapot ei

Leeggegeten
eischalen in het
land, zonder een
nest in de directe
omgeving

PREDATIE DOOR ZOOGDIER

Door vos gepredeerd ei

Hoektanden van vos
onderlinge afstand: 2,5 cm

Soms gaten van hoek-
tanden te zien

Gat aan spitse
kant van het ei

Vaak nog een beetje
eistruif in het ei

Door bunzing gepredeerd ei

Eieren vaak niet in nest,
maar meegenomen

Vaak mooi gekartelde
rand door tanden van
wezel of hermelijn

Eieren meestal in nest

Door wezel of hermelijn
gepredeerd ei

Vaak nog een beetje
eistruif in het ei

Optimaal weidevogelbeheer ziet er als volgt uit:

- slootpeil van 30 tot 40 cm onder het maaiveld
- bemesting met minimaal 100 kg stikstof per hectare uit organische mest (stalmest)
- en maximaal 250 kg stikstof per ha
- zonodig een eenmalige bekalking om zuurgraad te verhogen met het oog op de regenwormenstand. Daarna zuurgraad op peil houden m.b.v. organische mest
- een plasdras situatie op een of meer percelen tussen half februari en half april door water op te zetten en/of greppels vol te laten lopen
- beweiding op circa 40% oppervlakte grasland in de eerste snede gras, zo mogelijk op een deel voorbeweiding
- nestbescherming waar dat nodig is, ook na uitgesteld maaien
- inzet van andere instrumenten (uitgesteld maaien en/of reservaat) afgestemd op het aantal broedparen weidevogels, m.n. de grutto
Daarbij geldt vooralsnog een norm van 2 ha in juni gemaaid land voor elke drie broedparen grutto met jongen
- de eerste snede wordt gemaaid in circa 5 blokken waarvan drie in mei en 2 in juni. Blokken van minimaal 3 ha per keer en met een week tussenruimte
- samenwerking tussen alle beheerders en andere betrokkenen in het gebied: boeren, natuurbeschermingsorganisaties en weidevogel-beschermers

Agrariërs kunnen met de overheid overeenkomsten afsluiten voor tegemoetkoming in opbrengstderving als gevolg van natuurgericht beheer van percelen en landschapselementen. De meest bekende is de overeenkomst voor uitgesteld maaien ten behoeve van weidevogels. Andere overeenkomsten betreffen plasdras situaties voor doortrekkende vogels, vluchtheuvels voor weidevogels, gedoogpercelen voor ganzen, randenbeheer voor planten en insecten etc.

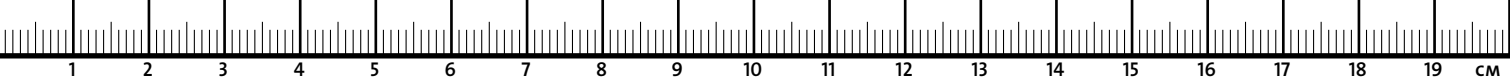
Een perceel met een beheerovereenkomst moet liggen binnen de begrenzing in het kader van Programma Beheer. Zulke gebieden komen vaak overeen met voormalige relatienotagebieden. Na de invoering van Programma Beheer in 2001 hebben de provincies in 2002 opnieuw de grenzen vastgesteld van deze gebieden. Daarbij zijn de grenzen vaak ruimer gesteld om binnen een groter gebied boeren in aanmerking te

kunnen laten komen voor een overeenkomst. Soms hebben provincies (maar beperkt) middelen gereserveerd voor beheerovereenkomsten buiten begrensde gebieden.

Een overeenkomst voor uitgesteld maaien zorgt voor een rustperiode op het perceel t.a.v. agrarische activiteiten. Deze periode begint altijd op 1 april en eindigt op 22 mei of 1, 8, 15 of 22 juni. Dit moet weidevogels (m.n. grutto) de tijd geven om de jongen groot te brengen. Of dat lukt hangt natuurlijk af van het totale mozaïek in het graslandgebruik in het gebied in relatie tot het aantal broedparen in dat gebied. Hoe later de einddatum, hoe hoger de vergoeding.

In veel gebieden spelen agrarische natuurverenigingen een belangrijke rol bij het afsluiten van beheerovereenkomsten.

BEHEEROVEREENKOMSTEN

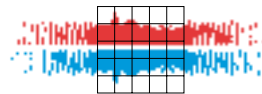

ALGEMENE INFORMATIE LANDSCHAPSBEHEER NEDERLAND

Landschapsbeheer Nederland is het samenwerkingsverband van de twaalf provinciale organisaties Landschapsbeheer. Het samenwerkingsverband stimuleert de actieve zorg voor het Nederlandse cultuurlandschap, onder meer door bemiddeling, advies en voorlichting. Landschapsbeheer Nederland maakt zich sterk voor een overheidsbeleid dat er toe leidt dat ons cultuurlandschap aantrekkelijk blijft voor planten, dieren én mensen. Concrete werkzaamheden in het veld richten zich op onderhoud, aanleg en herstel van kleine landschapselementen zoals knotwilgen, houtwallen, poelen, hoogstamfruitboomgaarden, erven, grafheuvels en hagen. Ook de bescherming van weidevogels en andere vormen van agrarisch natuurbeheer zijn activiteiten van het samenwerkingsverband. Landschapsbeheer Nederland werkt bij het realiseren van haar doelstellingen intensief samen met onder meer overheden, semi-overheden, particuliere organisaties, agrariërs, landgoedeigenaren en vrijwilligersgroepen. Daarbij is de rol van Landschapsbeheer Nederland veelal te omschrijven als die van procesarchitect, intermediair of uitvoerder.

Voor meer informatie over Landschapsbeheer Nederland kunt u terecht bij het landelijk bureau, telefoon 030-2345010 of op onze website www.landschapsbeheer.com.

Het werk van Landschapsbeheer Nederland wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcode Loterij.

Landschapsbeheer Nederland

logo LNV

